

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KUVENDI

Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut

Tiranë, më 26.10.2020

Dokument parlamentar

RAPORT

PËR

PROJEKTLIGJIN

“PËR RATIFIKIMIN E MARRËVESHJES SË ANGAZHIMIT, NDËRMJET KËSHILLIT TË MINISTRAVE TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, PËRFAQËSUAR NGA MINISTRIA E SHËNDETËSISË DHE MBROJTJES SOCIALE, DHE ALEANCËS GAVI, PËR PJESËMARRJEN NË STRUKTURËN GLOBALE TË QASJES NË VAKSINAT COVID-19 (COVAX FACILITY)”

HYRJE

Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut (*referuar në vijim “Komisioni”*), në cilësinë e komisionit për dhënie mendimi, në mbledhjen e datës 26.10.2020, mori në shqyrtim projektligjin “Për ratifikimin e marrëveshjes së angazhimit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, dhe Aleancës GAVI, për pjesëmarrjen në strukturën globale të qasjes në vaksinat COVID-19 (COVAX Facility)”, nismë e Këshillit të Ministrave.

Projektligji shqyrtohet nga Komisioni sipas procedurave të parashikuara në nenet 32-38 të Rregullores së Kuvendit.

Komisioni caktoi relatore për shqyrtimin e projektligjit deputeten Vasilika Hysi.

Në mbledhjen e komisionit, për të prezantuar projektligjin dhe për të dhënë informacionet e kërkuara nga deputetët, ishin të pranishëm: z. Albert Nikolla, zëvendësministër i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, znj. Geraldina Prodani, Sekretare e Përgjithshme pranë kësaj ministrie dhe znj. Albana Fico, drejtoresh e Përgjithshme e Institutit të Shëndetit Publik.

I. BAZA KUSHTETUESE E PROJEKTLIGJIT

Projektligji i paraqitur për shqyrtim është propozuar nga Këshilli i Ministrave, sipas përcaktimeve të neneve 78, 83, pikat 1, 2 dhe 121, pika1, shkronja “ç”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë dhe shoqërohet me relacionin përkatës sipas nenit 68 të Rregullores së Kuvendit.

II. QËLLIMI DHE PËRMBAJTJA E PROJEKTLIGJIT

Qëllimi i projektligjit është ratifikimi i marrëveshjes së angazhimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Aleancës GAVI, për pjesëmarrjen në strukturën globale të qasjes në vaksinat COVID-19 (*COVAX Facility*), e cila është miratuar në parim nga Këshilli i Ministrave me vendimin nr.734, datë 16.9.2020, “Për miratimin, në parim, të marrëveshjes së angazhimit ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Ministria e Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale dhe Aleancës GAVI, për pjesëmarrjen në strukturën globale të qasjes në vaksinat COVID-19 (*COVAX FACILITY*)”.

Objekti i marrëveshjes është blerja e vaksinës kundër COVID-19 me qëllim mbrojtjen e popullsisë nga infeksioni i shkaktuar prej këtij virusi.

Në relacionin shpjegues të Këshillit të Ministrave jepet fillimisht një informacion i përmbledhur lidhur me Aleancën GAVI dhe strukturën globale “COVAX FACILITY” si më poshtë:

Aleanca GAVI është një partneritet global, i cili ka në përbërje të tij organizata të specializuara të Kombeve të Bashkuara, si OBSH, UNICEF, Banka Botërore si dhe partnerë të tjerë që merren me kërkimin dhe zhvillimin e produkteve mjekësore dhe programeve të shëndetit publik. **Për Shqipërinë, anëtarësimi në këtë Aleancë dhe prokurimi i vaksinës nëpërmjet këtij mekanizmi ofron një vaksinë të sigurt dhe të certifikuar. Gjithashtu, kjo alternativë është më fleksibël dhe nuk ka kosto shtesë për shtetin shqiptar** (kostoja finale është e njëjtë).

COVAX është një nga katër shtyllat e “*Acces to Covid-19 Tools (ACT)*”. ACT-ja u lançua në prill 2020 nga Organizata Botërore e Shëndetësisë (OBSh), Komisioni Evropian dhe Franca, për t’iu përgjigjur sfidave të krijuara nga pandemia e shkaktuar nga COVID-19, si bashkim i qeverive, organizatave shëndetësore (të nivelit global), prodhuesve, shkencëtarëve, sektorit privat, shoqërisë civile, me synimin për të siguruar një qasje inovative dhe të barabartë në diagnostikimet, trajtimet dhe vaksinat COVID-19. Shtylla “COVAX” përqendrohet te kjo e fundit.

“COVAX Facility” është krijuar si një mekanizëm global për të nxitur zhvillimin e shpejtë të vaksinave kandidatë ndaj COVID-it, prodhimin në masë të gjerë të vaksinave të certifikuara dhe shpërndarjen e shpejtë e të barabartë për të gjitha vendet. Qëllimi i COVAX-it është përveçse prokurimi i një vaccine të sigurt kundër COVID-19, edhe sigurimi i kësaj vaccine të gjitha shtetet, pavarësisht ekonomisë së tyre.

Koordinuar nga GAVI, COVAX-i synon t’i arrijë qëllimet e lartpërmendura duke vepruar si një platformë që do të mbështesë kërkimin, zhvillimin dhe prodhimin e një game të gjerë të kandidatëve për vakcina COVID-19 dhe të negociojë çmimet e tyre. Të gjitha vendet pjesëmarrëse, pavarësisht nga nivelet e të ardhurave, do të kenë qasje të barabartë në këto vakcina pasi ajo të jetë zhvilluar. Qëllimi fillestar është që të ketë 2 miliardë doza në dispozicion deri në fund të vitit 2021,

të cilat duhet të jenë të mjaftueshme për të mbrojtur njerëzit me rrezikshmëri të lartë kontaminimi, si dhe punonjësit e vijës së parë të kujdesit shëndetësor.

Për vendet me të ardhura më të ulëta, të cilat përndryshe nuk do të ishin në gjendje të përballonin këto vaksina, si dhe një numër vendesh me vetëfinancim me të ardhura më të larta që nuk kanë marrëveshje bilaterale me prodhuesit, COVAX-i është mënyra e vetme e zbatueshme me anë të së cilës qytetarët e tyre do të kenë akses në vaksinat COVID-19.

Aleanca GAVI menaxhon “COVAX Facility”, një mekanizëm i krijuar për të garantuar akses të shpejtë, të drejtë dhe të barabartë në vaksinat COVID-19 për çdo vend në botë, të pasur dhe të varfër. Ajo është një strukturë globale e qasjes në vaksinat COVID-19, me anë të së cilës vendet kanë mundësinë të përfitojnë nga një portofol të kandidatëve për vaksina, duke përdorur një sërë platformash teknologjike, të prodhuara nga më shumë prodhues në të gjithë botën, me një treg më të madh për të garantuar sigurinë e kërkesës, me një fushëveprim më të madh sesa qeveritë ose grupet rajonale, duke i dhënë popullsisë së tyre qasje të hershme në vaksina të sigurta dhe efikase.

“COVAX Facility” monitoron vazhdimisht situatën e zhvillimit të vaksinave kundër COVID-19, për të identifikuar kandidatët më të përshtatshëm të vaksinave (ndërmjet prodhuesve të saj), bazuar në kompatibilitetin shkencor dhe aftësinë për t’u prodhuar në masë dhe punon me prodhuesit për t’i stimuluar ata që të zgjerojnë kapacitetin e tyre të prodhimit para se vaksinat të marrin miratimin rregullator.

Normalisht, prodhuesit hezitojnë të rrezikojnë të bëjnë investime të konsiderueshme të nevojshme për të prodhuar vaksina në sasi të mëdha derisa të marrin miratimin për një vaksinë. Por në kontekstin e pandemisë aktuale, e cila i kushton ekonomisë globale 375 miliardë USD çdo muaj, kjo do të çonte në mënyrë të pashmangshme në vonesa të konsiderueshme dhe fillimisht mungesë në tregun e vaksinave (pasi të arrihej licencimi). Për të shmangur këtë, “COVAX Facility” po punon me prodhuesit për të siguruar investime dhe stimuj për të siguruar që prodhuesit të jenë të gatshëm për të prodhuar dozat që duhen. “COVAX Facility”, gjithashtu, do të përdorë fuqinë blerëse kolektive që vjen nga pjesëmarrja e kaq shumë vendeve në mënyrë që të negociojnë çmime mjaft konkurruese nga prodhuesit që më pas u kalohen pjesëmarrësve.

Në relacionin e Këshillit të Ministrave shpjegohet se si është bërë vlerësimi për pjesëmarrjen e vendit tonë në këtë iniciativë, për të përcaktuar edhe target grupet apo përqindjen e popullsisë që do të vaksinohet. Kështu, është mbledhur Komiteti Kombëtar i Imunizimit pranë Ministrisë së Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, i cili me vendimin nr.3, datë 31.8.2020, ka vendosur, si më poshtë vijon:

1. Sigurimi i vaksinës ndaj COVID-19 është i rëndësishëm, si nevojë urgjente për të mbrojtur popullatën në risk.
2. Të mbështesë pjesëmarrjen në iniciativën e Facilitetit COVAX (*COVAX Facility*), e cila ofron një mundësi të mirë për të siguruar një vaksinë të sigurt dhe efikase ndaj COVID-19.
3. Sasia që mund të ofrohet nga *COVAX Facility* për të mbuluar 20% të popullsisë, me dy doza vaksinë, është një sasi e konsiderueshme, e përafërt me sasinë që synojmë për vaksinimin ndaj gripit sezonal 2020-2021.

4. Për sa i përket dy llojeve të marrëveshjeve që ofrohen nga *COVAX Facility*, Komiteti sugjeron zbatimin e marrëveshjes së dytë, për faktin që në këtë marrëveshje është e mundur të zgjidhet lloji i vaksinës, por ka edhe mundësinë e tërheqjes nga kjo marrëveshje, në rast se vendit tonë do t'i ofrohen mundësi të tjera.

Vaksina e cila do të prokurohet duhet të ketë kualifikimin parapak të OBSH-së ose që mbi baza të jashtëzakonshme, minimalisht, zotëron licencën/autorizimin e vendosur nga një SRA.

Sipas marrëveshjes, dozat totale të pjesëmarrësit janë 1 140 000 (një milion e njëqind e dyzet mijë), të cilat mbulojnë 20 % të popullsisë tonë. Shuma totale që vendi ynë duhet të paguajë është 3 990 000 (tre milionë e nëntëdhjetë mijë) dollarë amerikanë.

Për sa i takon zgjidhjes së mosmarrëveshjeve të mundshme, pika 16 e marrëveshjes përcakton se çdo mosmarrëveshje, debat ose pretendim ndërmjet palëve, që lind ose lidhet me këtë marrëveshje, do t'i paraqitet arbitrazhit me kërkesë të secilës palë. Arbitrazhi do të kryhet në përputhje me rregullat atëherëshme në fuqi të Komisionit të Kombeve të Bashkuara për të Drejtën Ndërkombëtare të Tregtisë. GAVI dhe pjesëmarrësi do të caktojnë secili nga një arbitër dhe dy arbitrat e emëruar në këtë mënyrë do të caktojnë bashkërisht një arbitër të tretë, i cili do të jetë kryetari. Nëse secila palë nuk arrin të caktojë një arbitër, autoriteti emëruar do të jetë Presidenti i Shoqatës së Arbitrazhit Zviceran. Procedurat e arbitrazhit do të zhvillohen në Gjenevë (e cila është selia e arbitrazhit) dhe do të zhvillohet në anglisht. Palët bien dakord të jenë të detyruara nga çdo vendim i arbitrazhit, si gjykimi përfundimtar i çdo mosmarrëveshjeje.

Përveç kësaj, pala shqiptare do të përdorë edhe negociimin si mjet diplomatik për të zgjidhur mosmarrëveshjet e lindura.

Ndër të tjera, në tekstin e marrëveshjes, pika 5(b) përcaktohet se nëse pjesëmarrësi nuk arrin të përmbushë afatet e garancisë së ndarjes së rrezikut në pikën 5(a), Gavi bën një vlerësim të profilit të rrezikut dhe aftësisë së kreditit të pjesëmarrësit dhe pastaj merr masat e nevojshme.

III. VLERËSIMI I KUSHTETUTSHMËRISË SË PROJEKTLIGJIT

Kushtetuta, në neni 121, pika 1 përcakton rastet në të cilat ratifikimi dhe denoncimi i marrëveshjeve ndërkombëtare nga Republika e Shqipërisë bëhet me ligj. Një nga rastet e parashikuara nga dispozita e mësipërme kushtetuese, në shkronjën “ç” të saj, është rasti kur Republika e Shqipërisë merr përsipër detyrime financiare. Marrëveshja e angazhimit, ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Aleancës GAVI, për pjesëmarrjen në strukturën globale të qasjes në vaksinat covid-19 (COVAX FACILITY)” parashikon detyrime financiare për Republikën e Shqipërisë e për rrjedhojë ratifikimi i saj bëhet me ligj. Ratifikimi i marrëveshjes është në përputhje me procedurën e parashikuar në nenin 17, të ligjit nr.43/2016, “Për marrëveshjet ndërkombëtare në Republikën e Shqipërisë”.

IV. DISKUTIME NË KOMISION

Projektligji u prezantua në Komision nga zëvendësministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, z. Albert Nikolla. Z. Nikolla parashtrroi për anëtarët e Komisionit rëndësinë që paraqet pjesëmarrja e vendit tonë në strukturën globale të qasjes në vaksinat COVID-19 (*COVAX FACILITY*), në drejtim të sigurimit të një vaksine të sigurt dhe efikase ndaj COVID-19, si nevojë urgjente për të mbrojtur popullatën në risk. Më pas ai iu përgjigj pyetjeve të anëtarëve të komisionit të cilat u fokusuan konkretisht në faturën financiare që vendi ynë detyrohet të përmbushë nga momenti i ratifikimit të kësaj marrëveshjeje.

Relatorja, znj. Vasilika Hysi, bëri një vlerësim të ligjit lidhur me përputhshmërinë e tij me Kushtetutën dhe legjislacionin vendas në fuqi. Më pas ajo vlerësoi ratifikimin e kësaj marrëveshjeje dhe ftoi anëtarët e komisionit që ta miratojnë atë.

V. PËRFUNDIME

Në përfundim, Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, konstatoi se:

- Në aspektin ligjor, projektligji është në përputhje me Kushtetutën dhe legjislacionin në fuqi;
- Në aspektin procedural, projektligji është paraqitur në përputhje me Rregulloren e Kuvendit;

dhe pasi e shqyrtoi projektligjin në parim, nen për nen dhe në tërësi, me votat e të gjithë anëtarëve të pranishëm e miratoi atë.

RELATORE

VASILIKA HYSI

KRYETAR

ULSI MANJA

